

1. ☒ Ούλωφ Πάλμε & Επάφου & Χρυσίππου 1
Ζωγράφου, ☎ 210 74 88 030
2. ☒ Φανερωμένης 13
Χολαργός, ☎ 210 65 36 551
www.en-dynamei.gr

**Κριτήριο Αξιολόγησης
στη Χημεία Ομάδας Προσανατολισμού Γ' Λυκείου
ΤΜΗΜΑΤΑ ΠΑΛΑΙΩΝ ΜΑΘΗΤΩΝ**

Ημερομηνία: 5 Ιανουαρίου 2024

ΘΕΜΑ Α

Στις ερωτήσεις **A1** έως και **A4** να γράψετε στο τετράδιό σας τον αριθμό της ερώτησης και δίπλα το γράμμα που αντιστοιχεί στη σωστή επιλογή.

- A1.** Οι εκφράσεις της στιγμιαίας ταχύτητας για τα συστατικά μιας αντίδρασης είναι:

$$v = -\frac{d[O_2]}{dt} = \frac{d[N_2O_5]}{2dt} = -\frac{d[NO_2]}{4dt}$$

Η χημική εξίσωση που περιγράφει την αντίδραση αυτή είναι:

- α.** $4 NO_2(g) + O_2(g) \longrightarrow 2 N_2O_5(g)$
- β.** $2 N_2O_5(g) \longrightarrow 4 NO_2(g) + O_2(g)$
- γ.** $4 NO_2(g) + O_2(g) \longrightarrow 2 N_2O_5(s)$
- δ.** $2 N_2O_5(s) \longrightarrow 4 NO_2(g) + O_2(g)$

Μονάδες 5

- A2.** Για τις ενέργειες πρώτου ιοντισμού των στοιχείων ${}^9F$, ${}^{10}Ne$, ${}^{11}Na$ και ${}^{12}Mg$ ισχύει:

- α.** $E_{i1}(F) < E_{i1}(Ne) < E_{i1}(Na) < E_{i1}(Mg)$
- β.** $E_{i1}(Na) < E_{i1}(Mg) < E_{i1}(F) < E_{i1}(Ne)$
- γ.** $E_{i1}(Mg) < E_{i1}(Na) < E_{i1}(Ne) < E_{i1}(F)$
- δ.** $E_{i1}(Ne) < E_{i1}(F) < E_{i1}(Mg) < E_{i1}(Na)$

Μονάδες 5

- A3.** Ποια από τις παρακάτω δομές παραβιάζει ταυτόχρονα την απαγορευτική αρχή του Pauli και τον κανόνα του Hund;

- α.** $\uparrow\downarrow \quad \uparrow\downarrow \quad \uparrow\downarrow \quad \uparrow\downarrow \quad \uparrow\downarrow \quad \uparrow\uparrow$
- β.** $\uparrow\downarrow \quad \uparrow \quad \uparrow\downarrow \quad \square \quad \uparrow$
- γ.** $\uparrow\downarrow \quad \uparrow\downarrow \quad \uparrow \quad \uparrow\downarrow \quad \uparrow\downarrow \quad \uparrow$
- δ.** $\uparrow\downarrow \quad \downarrow\downarrow \quad \uparrow \quad \uparrow\downarrow \quad \downarrow$

Μονάδες 5

- A4.** Στο προπίνιο ($\text{CH}_3\text{-C}\equiv\text{CH}$) τα τρία άτομα του άνθρακα έχουν υβριδικά τροχιακά, αντίστοιχα:
- α.** sp^3, sp^2, sp^2 .
  - β.** sp^2, sp, sp^2 .
  - γ.** sp^3, sp, sp .
  - δ.** sp^2, sp^2, sp^3 .

Μονάδες 5

- A5.** Να χαρακτηρίσετε ως **ΣΩΣΤΗ** ή **ΛΑΝΘΑΣΜΕΝΗ** καθεμιά από τις προτάσεις:
- α.** Η υποστιβάδα 3d πληρώνεται πριν από την υποστιβάδα 4s σύμφωνα με την αρχή δόμησης (aufbau).
  - β.** Ένα υδατικό μοριακό διάλυμα ζάχαρης 0,3 M κι ένα υδατικό διάλυμα CaCl_2 0,1 M της ίδιας θερμοκρασίας, είναι ισοτονικά.
  - γ.** Ο καταλύτης αυξάνει την ταχύτητα μιας αντίδρασης καθώς δημιουργεί μια νέα πορεία για την πραγματοποίηση της αντίδρασης, που έχει μεγαλύτερη ενέργεια ενεργοποίησης.
  - δ.** Ο ψευδάργυρος ($_{30}\text{Zn}$) είναι παραμαγνητικό στοιχείο, ως στοιχείο του d τομέα.
  - ε.** Ο αριθμός οξειδωσης του μεσαίου ατόμου άνθρακα στο γαλακτικό οξύ [$\text{CH}_3\text{-CH(OH)-COOH}$] είναι ίσος με μηδέν.

Μονάδες 5

ΘΕΜΑ Β

- B1.** Το ανθρακικό οξύ (H_2CO_3) είναι ασθενές διπρωτικό οξύ, με σταθερές ιοντισμού $K_{a1}=5\cdot 10^{-7}$ και $K_{a2}=5\cdot 10^{-11}$.
- α)** Να γράψετε τις χημικές εξισώσεις για τα δύο στάδια ιοντισμού του ανθρακικού οξέος σε υδατικό διάλυμα, καθώς και τις εκφράσεις των αντίστοιχων σταθερών ιοντισμού. (μονάδες 2)

Δίνονται τα υδατικά διαλύματα: (Δ1) Na_2CO_3 c M
(Δ2) NH_3 c M
(Δ3) NaHCO_3 c M

- β)** Να εξηγήσετε ποιο από τα διαλύματα (Δ1), (Δ2) έχει τη μεγαλύτερη τιμή pH (δεν απαιτείται υπολογισμός του pH). (μονάδες 3)
Δίνεται η σταθερά ιοντισμού της NH_3 : $K_b=10^{-5}$
- γ)** Να εξηγήσετε αν το διάλυμα (Δ3) είναι όξινο, αλκαλικό ή ουδέτερο. (μονάδες 3)

Η πρότυπη ενθαλπία σχηματισμού του NaHCO_3 είναι $\Delta H_f^\circ=-950$ kJ/mol.

- δ)** Να γράψετε τη θερμοχημική εξίσωση που προκύπτει από το δεδομένο αυτό. (μονάδες 2)
Δεν απαιτείται η αναγραφή της φυσικής κατάστασης των ουσιών.

Όλα τα διαλύματα έχουν θερμοκρασία 25°C , για την οποία δίνεται: $K_w=10^{-14}$
Οι τιμές όλων των σταθερών ιοντισμού είναι μετρημένες στους 25°C .

Μονάδες 10

B2. Δίνονται τα στοιχεία με τους ατομικούς τους αριθμούς: ${}_7\text{N}$, ${}_{15}\text{P}$, ${}_{33}\text{As}$

- α)** Πόσα από τα ηλεκτρόνια του ατόμου ${}_{33}\text{As}$, σε θεμελιώδη κατάσταση, χαρακτηρίζονται με (χωρίς αιτιολόγηση):
- i.** $l=0$
  - ii.** $m_l=-2$
  - iii.** $l=1$ και $m_l=0$
(μονάδες 3)

Στον πίνακα υπάρχουν πληροφορίες για τις υδρογονούχες ενώσεις των τριών στοιχείων.

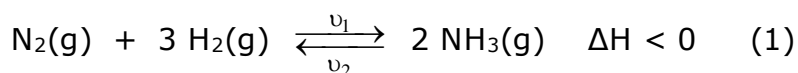
ΕΝΩΣΗ	M_r	μ	σ.β. (P=1 atm)
NH_3	17	1,47 D	-33,0°C
PH_3	34	0,58 D	-87,7°C
AsH_3	78	0,20 D	-62,5°C

- β)** Να αναφέρετε τι είδους διαμοριακές δυνάμεις αναπτύσσονται μεταξύ των μορίων καθενιάς από τις ουσίες της 1^{ης} στήλης. (μονάδες 3) Να εξηγήσετε, στη συνέχεια, τις παρατηρούμενες διαφορές στα σημεία βρασμού των τριών ουσιών. (μονάδες 3)
- γ)** Να διατάξετε κατά αυξανόμενη ισχύ τις βάσεις NH_3 , PH_3 , AsH_3 .
Να αιτιολογήσετε πλήρως την απάντησή σας. (μονάδες 3)
- δ)** Να εξηγήσετε προς ποια κατεύθυνση είναι μετατοπισμένη η ισορροπία:
- $$\text{NH}_4^+(\text{aq}) + \text{CH}_3\text{NH}_2(\text{aq}) \rightleftharpoons \text{NH}_3(\text{aq}) + \text{CH}_3\text{NH}_3^+(\text{aq})$$
- Δίνεται η σειρά αύξησης του +I επαγωγικού φαινομένου:
- $$\text{H}^- < \text{CH}_3^- < \text{C}_2\text{H}_5^-$$
- (μονάδες 3)
Μονάδες 15

ΘΕΜΑ Γ

Η αμμωνία (NH_3) είναι ένα από τα χημικά προϊόντα με τον μεγαλύτερο όγκο βιομηχανικής παραγωγής παγκοσμίως.

Οι σύγχρονες μονάδες παραγωγής αμμωνίας βασίζονται σε βιομηχανικής παραγωγής υδρογόνο που αντιδρά με ατμοσφαιρικό άζωτο:

- Γ1.** Να εξηγήσετε γιατί ο σχηματισμός της αμμωνίας ευνοείται (έχει μεγαλύτερη απόδοση) σε συνθήκες υψηλής πίεσης και χαμηλής θερμοκρασίας. (μονάδες 2) Η βιομηχανική σύνθεση, όμως, της αμμωνίας γίνεται σε υψηλές θερμοκρασίες, συνήθως 500-550°C. Να εξηγήσετε για ποιον λόγο γίνεται αυτό. (μονάδα 1)

Μονάδες 3

Σε κενό κλειστό δοχείο όγκου $V=10$ L εισάγεται αέριο μίγμα N_2 και H_2 και αποκαθίσταται η χημική ισορροπία (1) τη χρονική στιγμή t_1 .

Στην κατάσταση ισορροπίας, σε θερμοκρασία $\theta^\circ\text{C}$, οι συγκεντρώσεις των H_2 και NH_3 είναι $[\text{H}_2]=1$ M και $[\text{NH}_3]=1$ M.

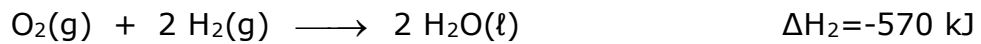
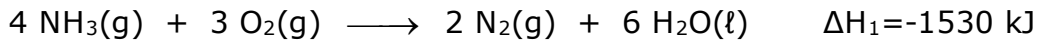
Η τιμή της σταθεράς ισορροπίας είναι $K_c=2$, σε θερμοκρασία $\theta^\circ\text{C}$.

Γ2.α) Να υπολογίσετε τις αρχικές ποσότητες των N_2 και H_2 , καθώς και την απόδοση της αντίδρασης. (μονάδες 4)

β) Αν η μέση ταχύτητα κατανάλωσης του H_2 από την έναρξη της αντίδρασης μέχρι την αποκατάσταση της ισορροπίας ήταν $0,015 \text{ M}\cdot\text{s}^{-1}$, να υπολογίσετε τη μέση ταχύτητα σχηματισμού της NH_3 για το ίδιο χρονικό διάστημα. (μονάδες 2)

Μονάδες 6

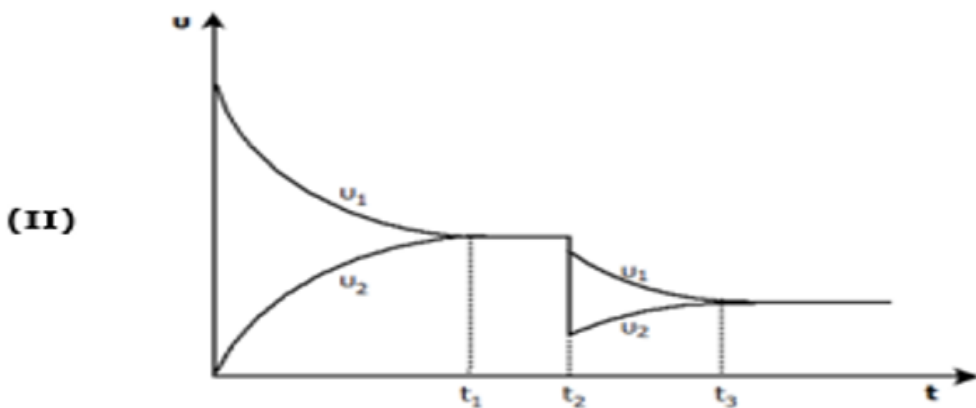
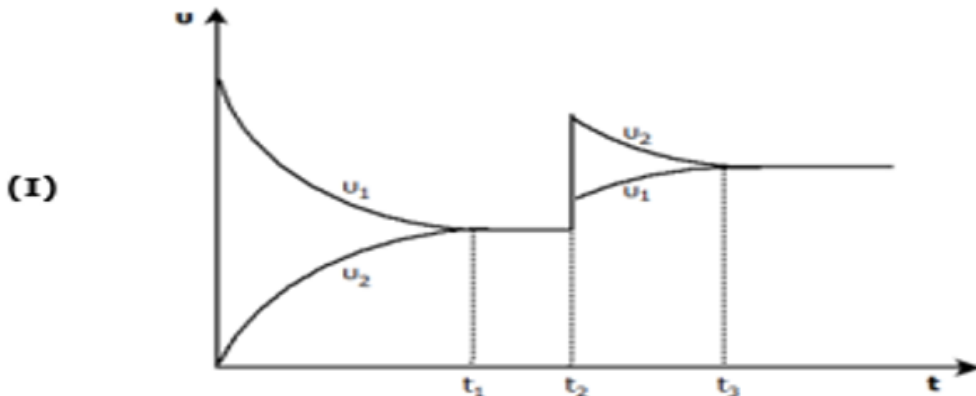
Γ3. Να υπολογίσετε το ποσό θερμότητας που εκλύθηκε κατά την αντίδραση, αν δίνονται οι θερμοχημικές εξισώσεις:

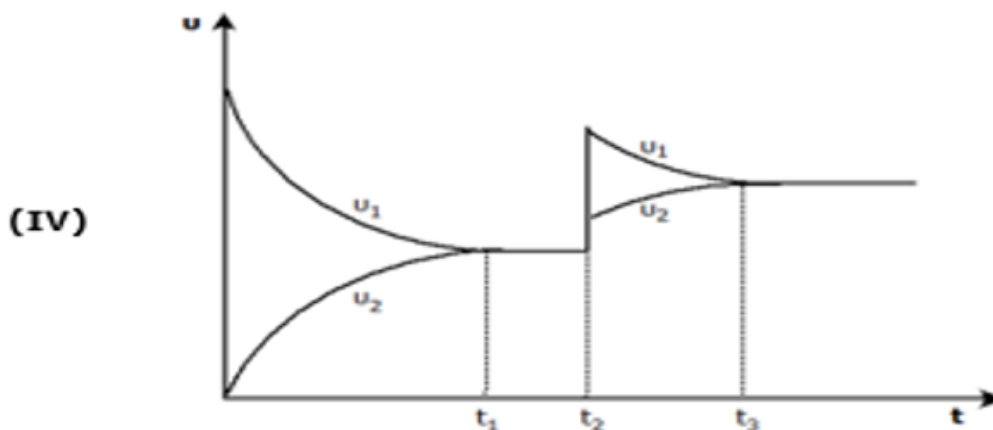
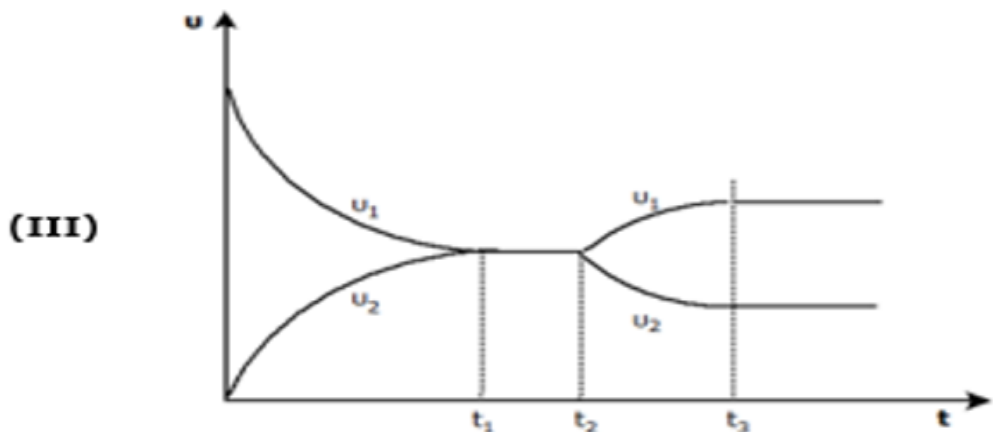

Μονάδες 4

Τη χρονική στιγμή t_2 μειώνουμε τον όγκο του δοχείου που περιέχει το μίγμα της ισορροπίας, με αποτέλεσμα την αποκατάσταση νέας ισορροπίας τη χρονική στιγμή t_3 , σε σταθερή θερμοκρασία $\theta^\circ\text{C}$.

Γ4. Ποιο από τα παρακάτω διαγράμματα αποδίδει σωστά τη μεταβολή των ταχυτήτων u_1 και u_2 συναρτήσει του χρόνου, από την έναρξη της αντίδρασης μέχρι την αποκατάσταση της τελικής ισορροπίας στη θερμοκρασία $\theta^\circ\text{C}$;

Να επιλέξετε τη σωστή απάντηση. (μονάδα 1)
 Να αιτιολογήσετε την επιλογή σας. (μονάδες 3)

Μονάδες 4

Η αμμωνία έχει μεγάλη διαλυτότητα στο νερό. Παρασκευάσαμε ένα κορεσμένο υδατικό διάλυμα NH_3 (διάλυμα Λ1) το οποίο έχει περιεκτικότητα 34% w/w και πυκνότητα $\rho=0,85 \text{ g/mL}$. Στη συνέχεια αραιώσαμε 10 mL από το διάλυμα Λ1 με την προσθήκη 160 mL νερού και προέκυψε διάλυμα Λ2.

Γ5. Να υπολογίσετε το pH του διαλύματος Λ2.

Η θερμοκρασία του διαλύματος Λ2 είναι 25°C , για την οποία δίνονται οι σταθερές $K_w=10^{-14}$ και $K_b \text{ NH}_3=10^{-5}$. Γίνονται οι γνωστές προσεγγίσεις.

Μονάδες 5

Αν ρεύμα αέριας αμμωνίας περάσει πάνω από θερμαινόμενο μεταλλικό νάτριο, τότε σχηματίζεται νατραμίδιο (NaNH_2):

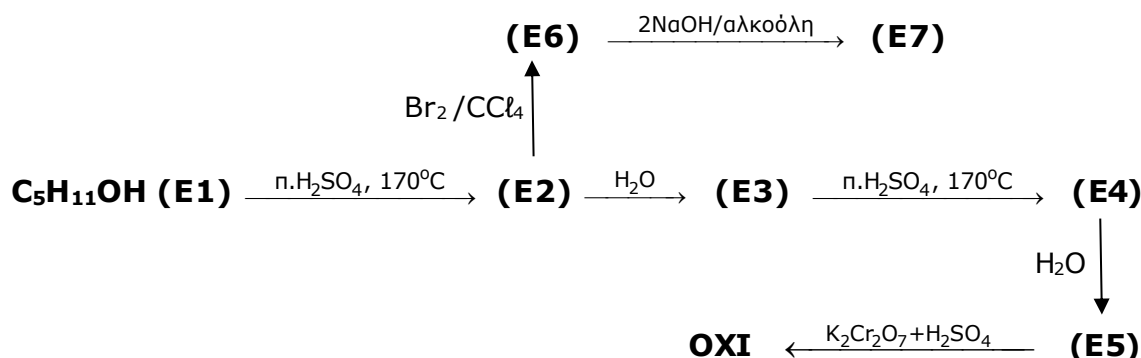

Γ6. Να εξηγήσετε ποιο είναι το οξειδωτικό και ποιο το αναγωγικό σώμα στην αντίδραση αυτή. Στη συνέχεια, να ισοσταθμίσετε τη χημική εξίσωση (2).

Μονάδες 3

ΘΕΜΑ Δ

Δ1. Δίνεται το διάγραμμα χημικών μετατροπών:

- α)** Να γράψετε τους συντακτικούς τύπους των οργανικών ενώσεων E1, E2, E3, E4, E5, E6 και E7 (κύρια προϊόντα). (μονάδες 7)

Υδατικό διάλυμα M περιέχει $\text{KMnO}_4 + \text{H}_2\text{SO}_4$.

Ορισμένη ποσότητα της ένωσης E1 αποχρωματίζει πλήρως μέχρι V_1 L του διαλύματος M, ενώ ίση ποσότητα της ένωσης E3 αποχρωματίζει πλήρως μέχρι V_2 L του διαλύματος M.

- β)** Να υπολογίσετε την τιμή του πηλίκου $\frac{V_1}{V_2}$. (μονάδες 4)

Μονάδες 11

Δ2. Υδατικό διάλυμα HCOOH 0,04 M έχει όγκο 2 L (διάλυμα Y1).

- α)** Να υπολογίσετε τη συγκέντρωση των ιόντων OH^- στο διάλυμα Y1. (μονάδες 3)

Η ποσότητα HCOOH που περιέχεται στο διάλυμα Y1 παρασκευάστηκε με προσεκτική οξειδωση της αλκοόλης A από υδατικό διάλυμα $\text{K}_2\text{Cr}_2\text{O}_7 + \text{H}_2\text{SO}_4$.

- β)** Να γράψετε τη χημική εξίσωση της αντίδρασης οξειδωσης και να υπολογίσετε τη μάζα της αλκοόλης A που οξειδώθηκε. (μονάδες 3)

Το διάλυμα Y1 χωρίζεται σε δύο ίσα μέρη.

Στο πρώτο μέρος του Y1 διαβιβάζεται αέριο HCl , χωρίς μεταβολή όγκου, και προκύπτει διάλυμα Y2, στο οποίο ο βαθμός ιοντισμού του HCOOH είναι 250 φορές μικρότερος από τον αντίστοιχο στο διάλυμα Y1.

- γ)** Να υπολογίσετε το pH του διαλύματος Y2. (μονάδες 4)

Στο δεύτερο μέρος του Y1 προσθέτουμε 0,45 mol CH_3COOH , χωρίς μεταβολή όγκου, και προκύπτει διάλυμα Y3.

- δ)** Να υπολογίσετε τη συγκέντρωση $[\text{H}_3\text{O}^+]$ στο διάλυμα Y3. (μονάδες 4)

Όλα τα υδατικά διαλύματα βρίσκονται σε θερμοκρασία 25°C , για την οποία δίνονται: $K_a(\text{HCOOH})=4 \cdot 10^{-4}$, $K_a(\text{CH}_3\text{COOH})=2 \cdot 10^{-5}$ και $K_w=10^{-14}$.

Ισχύουν οι γνωστές προσεγγίσεις.

Σχετικές ατομικές μάζες: $\text{H}=1$, $\text{C}=12$, $\text{O}=16$

Μονάδες 14